

«lesta» (*la frasca de este callejo no se resiste*); gall. «porqueria, mierda» (i *enfrascarse* «emporcarse», Vall.); Alentejo *frascal* 'munt quadrangular de llenya o esbarzers' (GViana, *Apost.* 1, 475), 'casa de l'era', 'lloc on es guarda la llenya seca' (Fig.); i potser ja en Rui de Pina, 2.ª meitat del S. xv (veg. Moraes), *frascário* 'femeller, dissolut' (ja S. xvi), *frascaria* 'bordell', que tant ens recorden l'ús en els nostres Eiximenis, Gacull, Albertí i Jaume Roig.

En definitiva, doncs, sembla clar que si bé hi degué haver alguna influència italiana en l'ús de Cervantes i coetanis, es trobaria ja amb l'existència prèvia d'un mot indígena en terres de Castella i Portugal; i la força del mot en el català medieval eleva aquesta impressió a una completa certitud.

Si *frasca* només existís en castellà-portuguès trobaríem oberta una pista que duria a la solució del problema etimològic. Fonts serioses ens asseguruen que significava en temps clàssics «loza, vajilla»; i d'altra banda, en els Ss. xiv i xv, el trobem en una altra acc. col·lectiva «tren, bagaje»; si, per un costat, això ens explicaria *enfrascarse* a base de la idea de 'impedimenta', l'altre significat semblaria un mer derivat de *frasco* 'ampolla, flascó', d'on podria sortir la idea de 'vas, atuell en general'; tals sentits queden englobats en el que observem en un text en castellà arcaic, en el ms. 7 de la Bíblia d'Alfons X, quan diu que David, abans del combat amb Goliat, va deixar «toda la *frasca* al cuidado de quien se la guardase», traduïnt de la Vulgata: «derelinquens ergo David *vasa* quae attulerat» (Bíblia de Scio, *Reyes* 1, xvii, 22).

Entorn de l'aplicació a embolcalls i recipients semblada que apareguin usos relacionats o ampliat, que tiren cap al vestit: «66 dos cueros de onso; 67 una camisa de ombre y otras *frasquas*» en un inventari arag. de 1649; però també *frasco*, per la seva banda, apareix en textos de llenguatge un poc singular, si bé del temps clàssic, en relació amb camises i altres abillaments (¿seria alguna cosa com la *gorguera*?): en la *Serrana de la Vera* de Vélez de Guevara, on es descriu la protagonista tal «como la pinta el romanze», «el cabello sobre el ombro / lleva, partido en dos crenchas, / y una montera redonda / de plumas blancas y negras; / de una pretina dorada, / dorados *frascos* le cuelgan» (v. 2219); i en el *Buscón* de Quevedo «traía valona y no cuello abierto; y un tahalí con *frascos*, por no tener capa» (*Cl. Cast.*, p. 170). Tot això prova, almenys, que el germanisme *frasco* (=cat. *FLASCÓ*) era susceptible de pendre accs. ampliades: ¿potser ampliar tant el significat que *frascas*, derivat d'ell, acabés per designar tota mena de trastos nous o vells, i fins i tot agomolament de farda i embalums de noses de tota mena, vegetals, morals o imaginàries?

No ens quedarien massa escrúpols a acceptar aquesta idea, si operéssim només amb el castellà i portuguès. Fora d'allà, havent-hi també *frasca*, amb tanta o més força i antigor, en italià i en català, ensopeguem ja amb la forma dels mots. Ja la terminació es fa difícil, puix que en italià hi ha *fiasco* junt amb *fiasco*, i en les altres llengües -ON(E) és constant, fr. i oc. *fla(s)con*,

incloent-hi el cat. *flascó*. I, obstacle més ferm encara, la inicial del germanisme és FL-, i el pas a fr- és un fet molt tardà de fonètica estrictament luso-castellana. ¿Potser, doncs, ens les hauríem amb la contaminació d'un altre mot? amb les coses així no fóra tan recusable aquell encreuament amb FRONS, -DIS, que abans no podíem pendre seriosament, puix que no ha deixat d'haver-hi fregadís entre els dos mots (a base del col·lectiu FRONDIA): port. ant. i gall. *fronça* «hojarasca y ramaja ---», salm i extremeny *froncia* 'fullam de la ginesta', que en parlars portuguesos i salmantins pren la forma *franças* (el NL *Sierra de Francia*), precisament per la influència recíproca de *frasca* (i veg. DECH, s. v. *fronda*, amb prolongaments extra-hispànics).

Tanmateix coixeja greument aquesta bastida, per una i per l'altra banda: amb el cast. i port. l'analogia semàntica no hi és entre *frascas* 'noses, trastos' i un mot que signifiqui 'rama, brancatge', i allí és on la contaminació fonètica no ens faria falta; mentre que en italià, on ja ens fa gran falta en aquest sentit, encara seria més necessària en l'aspecte semàntic, perquè és on hi ha un allunyament enorme entre el significat de *fiasco* 'ampolla' i el de *frasca* 'branca'. Enorme fins al punt de semblar-nos insalvable. ¿Per ventura s'hauria passat de 'conjunt de trastos' a 'feixos de ramatge' i d'ací a *frasca* 'branca'? És concebible? potser?, però pensant en el caràcter bàsic, elemental, bosquerol, d'aquesta idea, i ja afermat a Itàlia des de la primera meitat del S. xiv, costa més de creure en una evolució semàntica tan remota; i si, de més a més, cal encara un fet fonètic irregular com la contaminació, és inevitable que quedi un complet escepticisme.

De totes les etimologies suggerides fins ara aquesta era l'única raonable; però puix que ens deixa insatisfets, tractant-se de coses de boscatge, és natural quedar-se amb la sospita d'una etimologia pre-romana. Si no s'ha pensat gaire en això és pel prejudici que un mot amb F- no serà pre-romà (no cèltic, no ibèric, no bascoide, llengües que no tenien F). Però s'ha anat veient que els llenguatges sorotàptics tenien F (i abundant), i que si en cèltic antic no hi ha F en principi, sí que la combinació FR- hi existí com a resultat de SR-indoeuropeu: *FROGNA gallo-britònic=irl. *srón* (fr. *renfrogner*, DECH ENFURRÛNARSE), FRÛTA > lomb. *fruda*⁴ (iecur. SRU- 'raig', REW, 3545), cf. *Entre-DL* II, 163, 169; *Col. Prerr. Salm.* 1964, 366, 162.

Doncs justament hi va haver una arrel indoeuropea SRESK-/SROSK- amb el sentit de 'degotar' i 'deixar caure'; i d'una base *SROSKĀ hauria sortit normalment FRASKĀ segons la fonètica sorotàptica i la gallo-britònica. Fóra fàcil de comprendre que això s'hagués aplicat a la rama que escampen els arbres, als residus o menudalla que esbarriem ací i allà, etc. Les formes testificades tenen, en efecte, sentits més o menys afins; i en data encara ben pròxima a l'indoeuropeu, en les parts antigues de l'Avesta: *sras̥k-* alternant amb *srašča-* 'rajar, vessar' («triefen»), 'degotar', 'regalimar', 'plovisquejar' («abtriefen von», p. ex. parlant de menjar que degota greix), 'fer caure roines', 'remullar de plujim' («triefenden Regen veranlassen», parlant d'una